

Usługi ekosystemów dla zrównoważonego rozwoju miast

Projekt edukacyjny Fundacji Sendzimira

Cele projektu:

- zwiększenie świadomości decydentów i innych interesariuszy nt. znaczenia usług ekosystemów w polskich miastach;
- identyfikacja barier instytucjonalnych dla wykorzystania usług ekosystemów na rzecz zrównoważonego rozwoju miast;
- wypracowanie metod radzenia sobie z tymi barierami;
- popularyzacja dobrych praktyk wykorzystania usług ekosystemów na rzecz zrównoważonego rozwoju miast.

Co to są usługi ekosystemów?

Usługi lub świadczenia ekosystemów (ang. ecosystem services) to pojęcie, którego popularność gwałtownie rośnie w ostatnich latach. Odnosi się do korzyści, jakie społeczeństwo i gospodarka czerpią ze środowiska. Środowisko jako dostawca usług staje się bardziej oczywistym partnerem dla decydentów na różnych poziomach, w tym na poziomie lokalnym. Dzięki takiej zmianie postrzegania środowiska, bardziej wyraźna staje się potrzeba jego ochrony.

Jaka jest sytuacja w polskich miastach?

Problemy ekosystemów miejskich w Polsce pokazują, że władze polskich miast nie zdają sobie sprawy z wartości dostarczanych przez te ekosystemy usług. W krajach rozwiniętych coraz bardziej powszechną praktyką jest wycena wartości usług ekosystemów miejskich i uwzględnianie jej wyników w decyzjach dotyczących rozwoju miast. Przekłada się to na

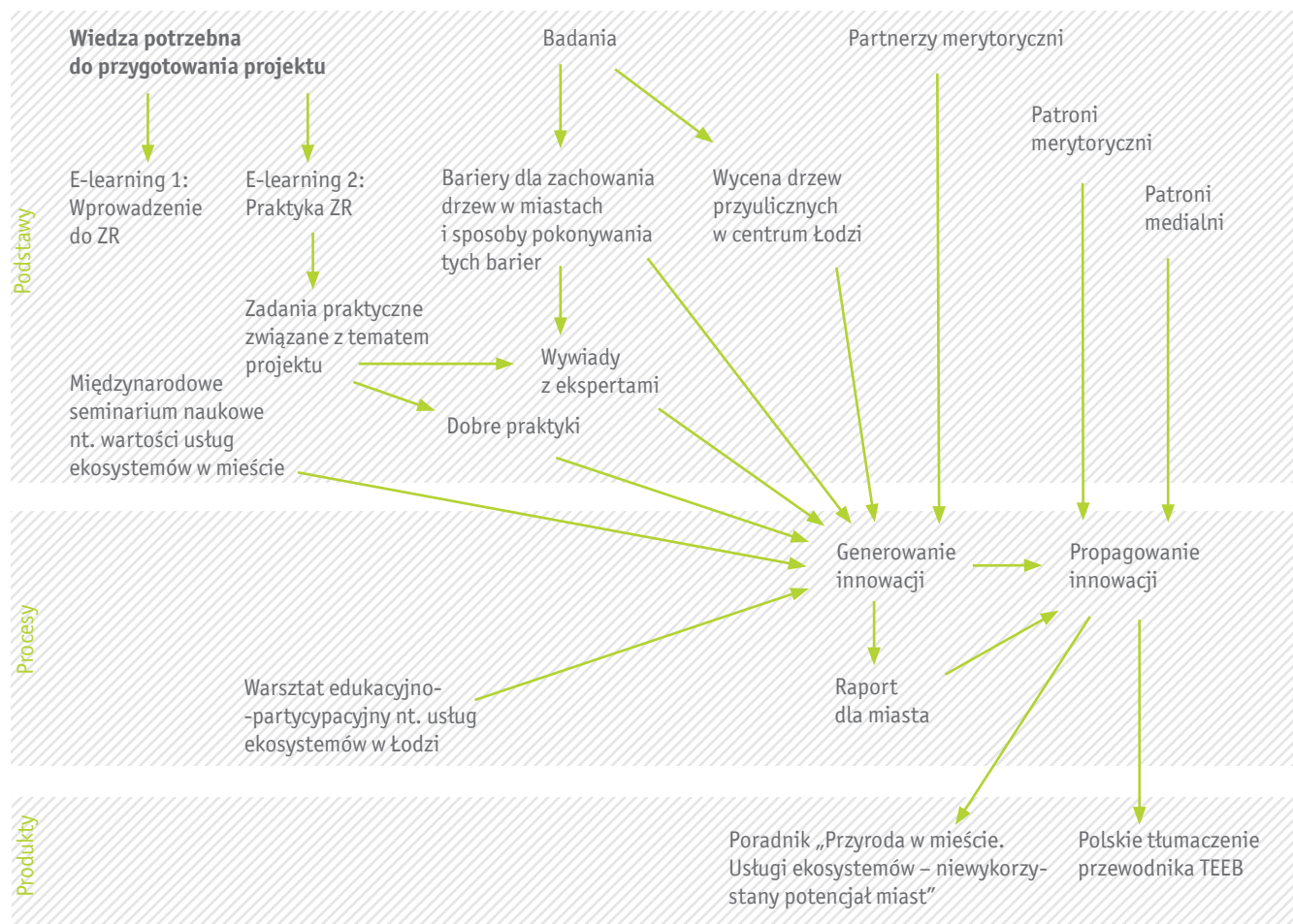
wyższą jakość życia w miastach, a także oszczędności wynikające z braku konieczności dokonywania niektórych inwestycji (ich funkcje z powodzeniem mogą być dostarczane przez sprawnie działające ekosystemy), np. retencja wody i poprawa mikroklimatu, zmniejszone nakłady na oczyszczanie ścieków związane z zatrzymaniem wody na terenach zielonych w mieście, cień i ochrona przed wiatrem, możliwość rekreacji, poprawa samopoczucia i efektywności pracy, dzięki istnieniu pasów zieleni brak konieczności budowy drogiej infrastruktury chroniącej przed hałasem komunikacyjnym itp.

Do kogo skierowane są działania projektu?

Projekt skierowany jest do młodych „profesjonalistów zrównoważonego rozwoju” – absolwentów i studentów ostatnich lat studiów, młodych pracowników, którzy dzięki zdobytej wiedzy i umiejętnościom będą w stanie uwzględniać usługi ekosystemów w swojej pracy na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego oraz biznesu. Druga grupa, do której skierowany jest projekt, to urzędnicy i osoby podejmujące decyzje dotyczące usług ekosystemów w miastach lub mające inny wpływ na te decyzje (np. jako interesariusze korzystający z możliwości uczestnictwa w procesach partycypacyjnych, odbiorcy publikacji itp.).

Jakie działania realizujemy, by zmienić tę niekorzystną sytuację?

Projekt składa się z szeregu wzajemnie powiązanych działań edukacyjnych, badawczych i praktycznych.

Mapa projektu przedstawia powiązania między głównymi działaniami projektu. Projekt budowany jest od „podstaw”, które polegają na zdobywaniu i porządkowaniu wiedzy z zakresu zrównoważonego rozwoju oraz usług ekosystemów w miastach. Źródłami wiedzy są prowadzone w ramach projektu badania, literatura przedmiotu, dyskusje ze światowymi autorytetami z tego obszaru, a także wiedza przekazywana przez partnerów projektu. Z praktycznego punktu widzenia najbardziej istotnymi elementami projektu są „procesy”, obejmujące generowanie innowacji, mających zwiększyć stopień świadomego i zrównoważonego wykorzystania usług ekosystemów w polskich miastach oraz propagowanie tych innowacji. Służą temu „produkty” w postaci raportu dla współpracujących z Fundacją Sendzimir władz miasta Łodzi oraz dwóch poradników prezentujących zagadnienia usług ekosystemów w miastach i ich wartości.

Dwie edycje Akademii Letniej „Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce”

01

Dwuetapowe kursy e-learningowe (wprowadzające tematykę zrównoważonego rozwoju i usług ekosystemów) oraz stacjonarna trzytygodniowa akademia letnia, oferująca praktyczne doświadczenie we wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju na poziomie miasta oraz firm i organizacji. Działania te, dzięki udziałowi uczestników w prowadzeniu badań i analiz, stanowią wkład do procesu generowania innowacji. Efektem akademii jest raport dla władz przykładowego miasta, zawierający główne wskazówki dotyczące zrównoważonego wykorzystania usług ekosystemów. Rekrutacja do udziału w kolejnym cyklu szkoleniowym, który odbędzie się w Trójmieście rozpocznie się w lutym 2012 roku.

<http://www.sendzimir.org.pl/kurs>

Badanie dot. barier instytucjonalnych dla zachowania drzew w miastach i sposobów pokonywania tych barier

02 Badanie to odwołuje się do zmniejszającej się ilości drzew przyulicznych w obszarach centralnych dużych miast w Polsce i związanego z tym wzrostu kosztów społecznych i ekonomicznych. Celem badania jest identyfikacja instytucjonalnych barier dla zachowania drzew w obszarach centralnych dużych miast w Polsce oraz sposobów usuwania tych barier. Wyniki i wnioski z badania dostępne będą na stronie internetowej projektu do końca 2011 roku.

Badanie dot. wyceny wartości ekonomicznej drzew przyulicznych w centrum Łodzi

03 Brak świadomości wartości ekonomicznej drzew ogranicza możliwość podejmowania racjonalnych decyzji dotyczących zieleni miejskiej. Tymczasem istnieje wiele metod wyceny dóbr nierynkowych, które mogą zostać wykorzystane do określenia wartości drzew w mieście. Jedną z tych metod jest metoda wyboru warunkowego, wykorzystana do wyceny drzew przyulicznych w centrum Łodzi. Badani mieszkańcy miasta oceniają, ile byliby skłonni zapłacić za realizację hipotetycznego scenariusza zakładającego wzrost ilości drzew, pod warunkiem, że pojawiłaby się taka możliwość. Wyniki badania zostaną udostępnione na stronie internetowej projektu do końca 2011 roku.

Międzynarodowe seminarium naukowe „Synthesizing different perspectives on the value of urban ecosystem services”

04 Seminarium odbyło się w lipcu 2011 na Uniwersytecie Łódzkim. Jego celem była wymiana wiedzy między naukowcami z kilkunastu krajów zajmującymi się problematyką usług ekosystemów w miastach w oparciu o najbardziej aktualne wyniki badań. Dodatkowym celem seminarium było zaangażowanie uznanego grona ekspertów do dyskusji nt. zarządzania usługami ekosystemów w Polsce. Prezentacje przedstawione w trakcie seminarium znajdują się na: <http://www.sendzimir.org.pl/en/seminar2011/presentations>

Publikacja poradnika „Przyroda w mieście. Usługi ekosystemów – niewykorzystany potencjał miast”

05 Podręcznik skierowany jest do decydentów na szczeblu lokalnym, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych zainteresowanych tematem. W czytelny i interesujący sposób zaprezentowane zostaną w nim najważniejsze zagadnienia związane z identyfikacją, wyceną i zarządzaniem usługami ekosystemów miejskich; wyniki aktualnych badań naukowych z tego zakresu, w tym prowadzonych w ramach projektu. Poruszona zostanie również tematyka znaczenia uczestnictwa mieszkańców miasta w podejmowaniu decyzji dotyczących zarządzania usługami ekosystemów. Poradnik będzie zawierał zbiór praktycznych zaleceń dla urzędników podejmujących decyzje dotyczące przyrody w mieście. Dopelnieniem treści będą dobre praktyki pokazujące inspirujące przykłady zarządzania usługami ekosystemów miejskich z Polski i z zagranicy. Poradnik zostanie wydany w cyklu wydawniczym Fundacji Sendzimir: „Zrównoważony Rozwój – Zastosowania” i będzie dostępny na www.sendzimir.org.pl/magazyn w marcu 2012 roku. Możliwe będzie również zamówienie wersji drukowanej.

Wydanie w języku polskim poradnika “TEEB Manual for Cities”

06 Ta publikacja przeniesie na polski grunt syntezę najbardziej istotnych wniosków projektu TEEB (od ang. The Economics of Ecosystems and Biodiversity). To najbardziej znane międzynarodowe przedsięwzięcie dotyczące ochrony przyrody w ostatnich latach. Projekt jest realizowany na wielką skalę od roku 2007, zaangażowały się w niego dziesiątki naukowców i ekspertów z całego świata. Dotyczy konieczności wyceny wartości usług dostarczanych ludzkości przez przyrodę i proponuje konkretne rozwiązania z tego zakresu, dostosowane do potrzeb różnych grup decydentów. Projekt TEEB ma szerokie poparcie instytucji międzynarodowych (Komisja Europejska, agendy rządowe kilku krajów wysoko rozwiniętych, UNEP, IUCN). Polskie tłumaczenie będzie dostępne na stronie internetowej projektu na początku 2012 roku.

Projekt realizowany przez:

Dofinansowano ze środków:

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

O Fundacji Sendzimira

Fundacja inicjuje i wspiera projekty edukacyjne, badawcze i praktyczne mające na celu rozwiązywanie złożonych problemów środowiskowych, gospodarczych i społecznych. Współpracuje z firmami, samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz społecznościami, uczestnicząc w inicjatywach lokalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.

Fundacja Sendzimira przywiązuje szczególną uwagę do budowania trwałych i partnerskich kontaktów z instytucjami, społecznościami lokalnymi oraz uczestnikami realizowanych projektów.

Projekt „Usługi ekosystemów dla zrównoważonego rozwoju miast” realizowany jest w partnerstwie z:

- Uniwersytet Łódzki;
- Międzynarodowy Instytut PAN – Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii pod auspicjami UNESCO;
- Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie;
- Baltic University Programme, Uppsala, Szwecja;
- Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa w Warszawie;
- Instytut Fraunhofer MOEZ, Lipsk, Niemcy;
- Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta Łodzi.

Projekt został objęty honorowym patronatem:

- Głównego Konserwatora Przyrody, Wiceministra Środowiska Janusza Zaleskiego;
- ICLEI – Samorzady na rzecz Zrównoważonego Rozwoju;
- Unii Metropolii Polskich;
- Prezydenta Miasta Łodzi;
- Marszałka Województwa Łódzkiego.

www.uslugiekosystemow.pl

Kontakt:

Fundacja Sendzimira
ul. Biała 4 lok. 72A
00-895 Warszawa
office@sendzimir.org.pl
www.sendzimir.org.pl

